

ז שם לה ותוספות
ותרבים פסקי ג' ראשונים
תשאר פוסקים.

לשל ראש * ובית אחד לשל יד: לו. ותפלין בין של ראש בין של יד
הלכה למשה מסיני ^(קטז) * שיהיו מרבעות * בתפלין ובאלכסון. דהינו ^(קעז) שיהיו רבועין
מבין ארבע קרעו * ^(קעח) כדי שיהיה להם אותו אלכסון, שאמרו חז"ל כל אמתא
ברבועא אמתא ותרי חמשא באלכסונה. ^(קעט) וצריך לרבע מקום ^(קעו) מושבן

באר היטב

אכל בהתיכות תפירות יור לא קשיב עוד אחר. ובתוספות דמנחות דף לב ע"א דבור המתחיל וילקא להשלים משמע דקשיב עוד אחר על ידי תפירה:

משנה ברורה

דחשובים בעור אחד, וכן כתב בתשובת חתם סופר ארץ חיים סימן ה',
ששם להקל בתפירות, ואם היו רק דבוקות בדבק מתמיר שם. אבל בתי
אדם משמע דהוא הדין אם הם דבוקות בדבק וכן משמע באור ורוע,
וכן נתפשט עתה המנהג במדינתנו. ומכל מקום לכתחלה ראוי ונכון
לעשותו מעור אחד ממש, כי יש מחמירין וסבורין דלא מהני בתיבות
תפירות יחד או מדבקות בדבק. ועין בתי אדם דעל כל פנים צריכין
שיהיו הארבעה בתיס פרודות זה מזה ולא יהיו מדבקין, ולא כמו שעושין
הסופרים שמדבקין על ידי דבק, רק שלמעלה עושין סימנים כמו תריין
בעלמא, דצריך עיון אם להכשיר אפילו בדיעבד, דממה נפשך, אם אנו
חושבין על ידי דבוק עור אחד, אם כן אין לנו אלא בית אחת וכתובו
ארבעה מתחת דפסול, ואם אין הדבק עושה עור אחד, ויש כאן ארבעה
בתיס עם ארבעה תריצים, דהדבוק בנפרד דמי, אם כן התפלין גופיהו
נעשו משתי עורות ופסולים. ובאמת טוב הוא שאפילו עושין מעור אחד
ממש יהיו תפליהן פרודות, דשמא הדבוק חבור. וכן התפלין של הגר"א
היו פרודות, ועין בבאר הלכה: **לא** ^(קעג) שיהיו מרבעות, ואם לא
עשה מרבעות, מעכב בדיעבד ותרמבים פסק ג' מהלכות תפלין עין שם. ומכל
מקום אם אין לו תפלין אחרים ^(קעז) יציתם לעת עתה בלא ברכה, וכשיצדק
לו תפלין אחרים יציתם, ועין בבאר הלכה: ^(קעד) שיהיו רבועין. של
התפירות. ונראה לי פשוט דצריך להיות התפירות מרבע ^(קעו) בין למעלה
ובין למטה, ואף דלא ברינא לי לענין דיעבד, מכל מקום לכתחלה בודאי
יש לזהר בזה: ^(קעה) כדי שיהיה נכו', פרוש, ברבוע גמור ^(קעו) שארבו
ברחבו ממש שערו תכמים כל השעור שיש לו יש לו באלכסון שני
תמישים נוסף על אותו השעור, וגם כאן צריך שיהיה מרבע ממש, אבל
אם לא יהיה מרבע ממש לא יהיה באלכסון שלו כשעור שני תמישים
ותסתא אלא שעור אחד. ועל כן ^(קעז) מידדנו בארבעה קוים וידע אם הוא
מרבע, דהינו תחלה ימדד קו אחד בארך וקו אחד ברחב שיהיה שווה,
אף שמא באמצעו שני ובצדדיו תחמט, לכן מידדנו עוד בשני קוים
באלכסונו, שיהיו שוים שני קוים האלכסון גם כן: ^(קעז) וצריך לרבע
וכו'. וגם זה הוא מהלכה למשה מסיני לדעת רב הפוסקים. וגם זה הוא
^(קעז) ברבוע גמור כמו בהתפירה. ואף ^(קעז) דמרבע ממש במלאכת הבתיס,
דהינו שיהיה בתכלית הצמצום, הוא כמעט מן הנמנע, מכל מקום כל
מה דאפשר לו לאדם ^(קעז) לעשות כענין זה בודאי תיב הוא לעשות,
ועין בע"ד: ^(קעז) מושבן. והוא התנורא, דהינו שיתחתך המעברתא
משני צדדיו כדי שיהא נכר רבוע התנורא, וכדלקמן בסעיף מד. וצריך
להשגיח מאד על זה, כי כל זה מעכב אפילו בדיעבד, וגם ^(קעז) יש
להשגיח בענין התפירה, כי מתמת השופרים עושין נקבים גדולים
קצת, נמשך התוס לצדדיו ועל ידי זה אין התפירות שוות ברבוע, זה
נכנס זה יוצא. והתנורא צריכה להיות מרבע ^(קעז) בין מלמעלה ובין
מלמטה. ^(קעז) ועכשיו בעונותינו הרבים הרבה שאין משגיחין על
תפליהן שיהיו מרבעין בדין, אפילו המדקדקין במצות יש שאין משגיחין

באר הלכה

לומר דספק אם דבוק הוא חבור, וראיתם הוא מתא דפסק הרמ"א באבן העזר
סימן קל בהג"ה בשם אור ורוע לגבי גט דהוא ספק גרושין, ומסתמא הוא
הדין לענינו. והנה קצת שזכינו לאור של האור ורוע הגדול שגדפס קלמינו
מצאתי וראיתי בסימן קעו שכתב, דאם כתב תפלין בשני דפין בעור אחד
ואפילו בשני עורות ונדקם יחד, בין על ידי תפירה או דבק, קשר. ושם גם כן
הלא בשם אור ורוע הוא, ועל קרחה שמחלק בין גט לתפלין. ואחר כך הפשתי
עוד ומצאתי בסימן זה בדרכי משה שמביא הא דאור ורוע וזה לשונו, כתב
באור ורוע דאם כתב תפלין בשני דפין בעור אחד ואפילו בשני עורות ונדקם
יחד ישר, עד כאן לשונו, ושם באבן העזר קל סעיף ז הלא מיהי הרמ"א בדרכי
משה שלו וכן בשלחן ערוך הא דאור ורוע לגבי גט דהוא ספק, ועל קרחה
דמש חליק בין גט ובין תפלין, או דשם משום תמר אשת איש לא רצה האור
ורוע לסמך על הראיות שהביא בסימן קעו שם. וגם פרש"י מגלה ח ע"ב
משמע דלאורה דמהני תפירה בגידין בתפלין ומזויות, ועל קרחה לענין הפרשיות,
דאי לענין תפירות התפלין גופא לאחר שגזנן הפרשיות בהן מאי שיק מוזהר,
אף אפ"ר דאולי באמת מוזהר דנקט רש"י לאו בדוקא הוא. אכן ברש"י א"א שם
במגלה מצאתי בקדקא שכתב דמהני תפירה לשני עורות בין בתפלין ובין
במוזהר, ובדאי לא ארע כענינו עשית הבתיס מהפרשיות גופא דמהני בהם
תבור ונדמכות בבאור הגר"א. ועל כן אף דמצינו ביוזר דעה סימן רפת סעיף
ד דסתם מהחבר דעת הרמב"ם דתפירה לא מהני למוזהר, מקל מקום העושה
הבתיס על ידי תפירה או דבק יש לו על מי לסמך, חינו, ספר התרומה שפ"ס
לכסוף דיק טוב ונכון לעשות מעור אחד, והאור ורוע הגדול שהביא הדין
משה להלכה בסימן זה, והרש"ב"א במגלה, וגם לפי חד תרוץ התוספות שם
במנחות, ויכול להיות דגם הרמב"ם ששקרא לה דתפירה לא מהני לפרשיות
של המוזהר, מקל מקום לעשיית הבתיס גם הוא מודה דמה שמחברם על ידי
התפירה לא מתקבץ זה שנים או שלשה וזרונות. [הג"ה וליגית דעתי היה נראה
עוד לאמר דלא נקטה התורה כמה שאמר זכרון אחד ולא שנים או שלשה וזכרונות וכן שלא
לפרש אחת וכן לכל פרוש ופרשה, דאז הוא כל בית ובית ולזכרון פסג צצמו להנדים, וה מצפה
לט התורה, ונבנת חז"ל כמה שאמר עוד אחד חנו, שיהיו כל הבתיס קבועין בעור אחד ולא
יחא כל בית ובית כים בפני עצמו, וכן משמע קצת לשון הסבילמא עין שם, אבל מן הראשונים
לא משמע כן, דאם כן אפילו לא תכדן בתפירה כל בית לחסדי, וכן כמה שכתב בתנורא אחת
נקטב זכרון אחד, ולא תכדן קלא זו כפוס פוסק, ואדכבה כרש"י ושארי פוסקים צ"ל כל אחד
אין עשיתו מעור אחד ממש, שמש מזה דסבדא לזו מכין שפוקר בגמרא עוד אחד כעין שיתנה
מש עוד אחד, או על כל פנים על ידי תפירה לאידך פוסקים. עד כאן הג"ה. גם הגר"א
בבאורו פסק יח דבליס כתב דמהני תפירה לעשותו חבור ונכסיו זה בבאורו משמע
קצת שהוא נוסף לתפירות. ועין בקובץ על הרמב"ם מה שכתב בזה מקריאת דגשין
דהוא מהלכת ר' שמעון בן אלעזר ורשב"ן והלכה ברבנן דלא תשיב חבור, ועין
בישועות יעקב בהגהת נכדו מה שכתב בזה. גם יש לדחות, דהוא סתם במתניתין
ומהלכת בבירורא והלכה בסתם מתניתין, ויש לעין בזה בכללי ההלכות. ומכל
מקום לכתחלה בודאי מי שאפשר לו, טוב להתמיר לעשותו מעור אחד כדי
לצאת ידי כל החששות במצות עשה דאורייתא: * ובית אחד. ורוע לומר,
מעור אחד, כן מוכח מלשון הר"ה עין שם: **לא** * שיהיו מרבעות. עין
במשנה ברורה והוא מהחששות יעקב. אף לעניית דעתי צריך עיון גדול בדין
זה, כי הוא י"ל העתיק מתחלה דברי העלת תמיד והאליה רבה שכתבו בדבליבא
תפלין אחרים אין להתמיר בדיעבד כי אם בהתפירות אם אינם מרבעות אבל לא בהתפירות אם אינם
מלבשל לגמרי מצות תפלין, ובאמת פשוט שדעתם גם כן בן הוא דעיתם ויצא קוה על כל פנים לדעת רש"י, עין ברא"ש בהלכות קטנות, אף שפגנת העלת
תמיד להתמעין בו נראה להדיא דבהתיס אם אינם מרבעים קראוי וליקא תפלין אחרים יוכל לברך עליהם, אבל בהתפירות יציתם בלי ברכה. ועין בהגהת קרוך
שאמר שכתב גם כן דבהתיס אם אינם מרבעין ברבוע גמור ובאלכסון גמור אף על פי כן אין לסלס, עין שם שמשמע מלשוננו דיוכל לברך עליהם. אף
למעשה נראה לי דאין לסמך על זה לענין ברכה, והדין עם הישועות יעקב, אחרי דדעת הרבה מהראשונים, והוא השמטא רבא והר"ה ר' לא אטר
כי אם בתפלין של ראש וזהו וכן לתפירי, אבל בספר התרומה פרוש פרוש אחר בדרכי חר"ה, עין שם שחסידי דגם לזכרון אין חילול בין חילול ראש והרמב"ם והרא"ש
והספר התרומה ועוד כמה פוסקים, דההלכה נאמרה גם לענין הבתיס. ועין מה שכתב בסמוך לענין אם מקלל קצת מהרבעות: * בתפלין. עין בסרי
מגדים שגשאר בצריך עיון מתמת דעת רש"י, וצריך לזה גם כן דעת הרמב"ם. ובאמת המעין פסק ג' בהלכה א ובהלכה ב יראה להדיא דדעת

שער הצינ

לא ^(קעז) ישתנה יעקב: ^(קעז) עין לקמן בבית יוסף בדבור המתחיל כסב חר"ה אפסנדי ציד צעשה וכו' לענין התפירה: ^(קעז) ש"י:
^(קעז) פרי מגדים: ^(קעז) הרא"ש בהלכות קטנות פסק בקצרה: ^(קעז) סעידו יום טוב ואלה רבה: ^(קעז) פרי מגדים: ^(קעז) חיי אדם: ^(קעז) בית יוסף לקמן בשם
חר"ה אפסנדי, עין שם, וצריך עיון אם מנצח לעובד בדיעבד: ^(קעז) מתניתין השקל: